

2

V potocih preliva se kri!
Le zemlja, ki prejme si dni
Kri hrabrih očetov popila,
Le s trupli njihovimi gnojila,
Sovražnikov keroco popij,
Sovražnikov trupla pokrij!

Nad črnimi grobi vesel
Slovan bo častave vaspel,
God svobode bode praxnoval,
Sveti bo stranem osnanoval
Veselega petja odglas:
Da tu je pomenjeni čas!

Tihotapec.

(Novela spis. Mandelc)

I
Kaj? ali prav slisim? Ti se predce,
znes mojo hienko snubiti, in ti, nesramnik
hui se predznes beraiu ljubiti? Sem ti le
cato pomagat to biti, kar si, Da boš zdaj mo-
jega edinega otroka motil? O med tabo in A,
no je bezen veiji kot med Lazarom in boga-
tim mojem! Kje imas kaj dedov plemenit,
tih, ki, ki se morebiti imena svojega deda ne
veš? I poglej na rojstno drevo mojih očetov. O
casu Karola Velicega ima korenino svojo, i
jaz, ki sem zadnji tega rodu, bi hotel hienko
beraiu dati i okusiti rod? Bizi izpred mo-
jih oči, in ne pokraši se ve, si nevaleh?

neč, i ti, Ana, ne misli mi nary, akoko
 čiš, da te ne zadene siba sietove jere!
 Peljubi oie, ičihne Ana, na kolena pad.
 si i sietu objemši, se boudite tako terdoserč,
 ni, saj noičete nesreie svojega otroka!
 Ali boš ti meni zapovedi propisovala, zarokē
 oie, ali si boš ti po svoji glavi moxa volila?
 - Nikdar ne, jaz ti ga bom dobil, i kmalu; le
 besedice ne boš čerhnila, jaz sum svoj oie, jaz
 ti imam zapovedovati. O kō bi bil mihiel.
 De me bo moja lastna dobrota tepla. Podpi.
 ral sum ga, da mu ni treba na polju se tru.
 diti, ali v gojzdu s sekira živeža si iskatin
 zakaj? zato, da mi zdaj miu mojih sivih dni
 kali i serce moje hiere z muezami zapeljivosti
 openklyati boie.

Dragi gospod, jame Fran, saj ste vendar videli,
 da sum vas vse svoje dni kot svojega drugega
 sietu častil i ljubil, i da nikdar le mevice
 tacega storil nisim, kar bi po vaši volji ne bi.
 lo. Pa kō more svojemu sercu zapovedovati,
 Od otrojih let ste najju pustili skupaj živeti, a
 ve de le kakor otroka, ali kako bi bilo mogoe,
 da bi prijateljstvo, ki je pri salah otrojih naj.
 ne serca sklenilo, v letih mladenicovih, v gore.
 ie ljubexen se spremenilo ne bilo? Pa verje.
 mite mi, dragi gospod, da sum se bojeval,
 bolj kakor vojak na smertnem boviču, to
 strast v korenini zatreti. Jel sum, kakor ve.
 ste, manj a Anu govoriti, le redko sum se
 žnjo sprehajal. Ni pa ste mi to na hudo
 vxeli, me ošabnega imenovali i kaj sim

A reva hotel? Pa bi se bil ene mesice, rade je, se namreč, obvaroval, zabredel sem v drugo, gopet sem. Ano po navadi obiskoval in v krat, kom času je bila sklenjena najna ljubezen. — le ste kdaj ljubili i ljubexni moč spoznali, m bote tako terdoserini i najiv ne bote na rekem, srečna storili!

Le sem kdaj ljubil? — Ljubil, izdihno gospod ljubil — nesrečno ljubil. Pa prvi, re' čim misli, prvi! V kratkem, malo, iz trajega noica, ta ne bo nič, nikar nič. O le prečete vem, da te ne žene ljubexen, moje hierke smubiti, ampak le želja moje posestvo si prilastiti i v lenobi je zapraviti. Lai vem, kako težko čakata na me, jo smert, pa molita se: moji lasje so sicer si, vi, ali moje kosti se se terdm i dokler se mič en ud gubati more, hič Postograshkega grofa, so, pruga peraska ne bo!

A govni skripaje je Ivan prvi teh besedah kot na kermju stal, i govoriti se ne bi, perzal mladsta, rega gospoda planiti v v dvoboju svojo moko, most pokazati, ko bi mu, prvi, i vse gospodovi in misel, da je njegov nar prvi Dobrotnik, brani, li ne bili. Pa ko se zopet beseda spomnorate slisi, udari z nogo ob tla, da se visoko okna, sta, rega grada, kot najevine potresje in Ana, ki je na levi strani očtovi stala na stolpa, de.

A se tega se manjka, neie terdo grof, div bo v moji lastnini razvajal. Škriped oči, vho ho, ces, da li moje, akurono slabi roke, pote po stopnjicah ne potkažejo. I ti, Ana, v svojo si,

bo i dokler se ne prokliem, ne pokazi se pred
moje oči!

Ne stopnje iz mesta, zagrom Ivan, ki mu
jeka ni priustila se dalje držati, ter stopi
med njo in očeta, dokler svojih gerčih besed zoper
me ne prekliče! Kaj se zapraviti v meni le
nar mariji željo do našega posestva, le nar marij,
si misel zoper vaše življenje. Govorite in ne mi,
skite, da je nisim plemenitega rodu, ampak le
sin graškega čovaka, da imam zato manj obič,
tjeja za čast, kakor vi, i čeravno ne morem de,
dov iz Karolovih časov nastoli, imam v medri,
ju serce, ki ga ne plemenitari rojstro drevo i
iedov slavnih oiakov, semu pogum i čisti ob,
čutki navduhujejo.

Bomo videli, kdo ima v gradu zapovedovati, se,
ie z debelim glasom gospod i hoič vstati i stre,
žaja poklicati, ali z močno roko ga Ivan v na,
slonilni stol nazaj potisne z grozečimi bes.
dami: Ne stopnje skozi vrata!!

Kar plane gospod, jese vnet, iz stola, prvine
Joana, ki se takega napada ni zavedil, skrep.
Ko desnico na stran, skoči v vogel sobe, pote,
gne me i, ki je na kljuki visel i po Ivanu
mahne. Hitro sicer se Ivan umakne, pa
vender ga na levo rari, pa k sreči le lahko.
Dijji zoper enak plane nad gospoda, mu i,
bije me i iz roke v nad glavo ga zasuka vsi, mu
ga hoič v oserije zabosti. Kar ga Ana, ki je ne,
varnost očetovo zagledavši, prikovila, krepko
za roko zgrabi, da me i, ki je v očetovo medri,

6

je namenjen bil, v steno rime i jez volim
konjenem razkermi. Ivan se obrne i ko Anu
bledo ga saba stati ugleda, skoči koiskoz be,
sedamni: "Ise drugac, ali pa nikdar več pla,
ne skozi vrata" svetoga grada.

(Dalje sledi).

Certici

(Sp. M. Bril)

Človeško srce je kaj podobno kondut
torju pri elektrinici: kadar mu je življenje
jasno in ga obdaja čist zrak, mu nar manjši
nagib izbudi tlečo iskro, toda kadar ga me,
ale in sopari obdajajo, mu izrodijo vso iskro,
nest, ves ogenj in zastonj se boš trudil, le eno
iskro iz njega dobiti. -

Kaj je sola? - Sola je ledenica, v katero
se mlajina spravlja, da se na žaricah me,
ta ni staja. -

En kosček iz življenja učencev.

Iz enega delu.

(Spis. J. Trusek)

Učenci na ljubljanskem gimnazij.
Osobe: { Luba mornjica njegova.

Kodila se je ta resnična zgodba ob 46 nekem
učencu predmestne nedelje.

Učenec: O Luba moja! zopet bova mogla go
stari navadi miserere peti.

Sihotapec.

(Novela. Sp. Mandela.)

II.

Na Gorenškem na desni strani bistrice Save se vidijo dan danesnji razvaline starega grada, Tustlega-grada imenovane, ga. Nekdaj so bile te razvaline krasnozi, dooje bolj po svoji lepoti, kakor po svoji terdrijadi v okolici znano. Stal je nage, lenem griču i spodaj pod njim, še na griču je stala majhna vas, posestvo Tustlega škofa grofa. Na levi proti Savi je redki gaberri gozjd planjavo knil, proti severu ino jugu razprostiralo se je krasno polje i proti zahodu bila je terda gosiava, kjer so grofi navadno z lovom se radovali.

Ob času naše pripovedke bil je gospodar tega grada pravičen pa oster in tamen moč po imenu Richard. Bil je izmed štih, oih bratov sam se živ v njegovih mladih letih se mu je serce ljubezni vžgalo za plamerito pa reono deva v Terstu kjer je pri stricu pitujih jezikov se vadil. Tli starisi mu niso pripustili v ta zakonstvo, piti, temni ga dali v drugo mesto debi mu to nesrečno misel iz glave izbili. Pa gatorij! V dobi nesreči bil je že zaprt v Terstu i le po sili so ga iz mesta v grad pripravili. Pa kmalo so zapazili, de nje, gooo zdravje je vedno slabje, nobeno zdravje,

19

vilo mu ni pomagalo, vedno se vrnil pri-
hajal i jeli so se za njegovo življenje bati
Da ker ne naha prositi peljajo ga v Test,
i tje ga pripeljejo ravno k pogrebu njego-
ve, ljube, ki je žalosti v cvetji svojega živ-
ljenja smert storila. Richard strasno zboli
mesa se g' skozi pol leta i se le v dveh se-
tih popolnoma okreval. Na žalosti sledu
se žalosti moč iz njegovca obraza izbrisa,
ti ni mogla, nobeden ga ni vidil po tej
bolezni se smejati, nobeden ni nikdar pira-
ve radosti znamenja na njegovem obličji
zapazil. Trije bratje so mu zamerali, pa no-
bena solza ni njegovih oči zmocila. Ker
nobenega brata več v življenji ni bilo je
podedoval očetovo premoženje i so jo volji
očetovi z zalo deo vitezšliga rodu zročil.
Pa pri prvem porodu je sklenila mlada
mlada, dete pa je živo ostalo. Bila je ena.
Nanj je vso moč svoje ljubezni obrnil.
Leon je bila ki je včasih samni pogled
očetovi nekoliko razjasnila. Bratko se je
potem posrehtjal, ker smejati se, je že
zdravnej pozabil.

V gradu je bil prileten curvaj ki ga je
grof zavoljo njegove poštenosti i prave
ljubezni do svojega gospoda jako čislal.
Imel je sina - Ivana. Kako pol drugo je,
to je bil stareji od Anre, in ker Ana dru-
ge družine enake starosti v gradu ni imela,
in ker so gospod vidili, de je Ivan do-
ber in priden deček, so mu veleli, grajo

se igrati. Kmalo je smel Ivan v grajske sobe iti, in ker so se gospod njegove pošte, nosi in njegovega nepopravljivega srca popolnoma prepričali je smel Ivan z Ana ved se brati in kaj drugega sediti. Med njima pa so se še okolišine nar lepe prijateljstvo ustanovile. Ni ga bilo dneva da bila skupcejš igrata, ^{pa libralpa} ali v grajskem vrtu, med cvetci in grūdami iz disčih rož, žu vencov vila. In če se en dan nistavi, dila kako serčno stasi drugi dan pri sto, du, objela in z živimi barvami popisoval, kako dolgas jima je bilo, in da bi ne bila v stani, eden brez drugega biti, sicer bi dolgega časa pogumki mogla.

Tako sta preživela otrojše leta. Ivan konca svoje petnajste leta, in Ana spolni polovico štirinajstega. Med tem časom je previdil grof, da je Ivan prebrisane glave in gotovo za kaj več kot za grajskega čuvaja vrtarjen. Govori torej z stariim čuvajem, naj da svojegas, na v mesto v solo, in mu obljubi, neko, liko prijemoči. Pres udnro svoje to, ne, koliko v ustih grofa, pa prav za prav je se to veliko, da je nekoliko obljubil, ker njegovo tuzno in samotno zivljenje ga je v se zavernjenega in - slopega stovilo. Lahko si je torej misliti, da se stari možni malo zavindil, ko slisi take besede iz ust terdega gospoda, in ker je v trenutku prerajal, kako pro dno,

21

ra mu bo Ivan na stare dni, je veselo pri-
volil, in v par minutah je zvedil Ivanški,
de bo šel v solo. Bilo mu je to v neizrekljivo
selje, ker zdalej mu je že učenje pri grajkem
kaplanu željo učenosti navdihnilo, in se,
likokrat, ko je od učenja prišel, ker je
kaj imenitnega od slavnih moj raznih
narodov čul, je žalostno glavo povesil, mi-
steč si, kako nesrečen je, de mu je vsaj
do take slave zapora. Veselja pokaje po-
ljubi gospodove kolona, objamc očeta,
in dirja v vest, tri svojo srečo nass
znant.

Pa Ana ga milo pogleda, ter reče. O
zdaj vem, Ivan, de me nis kar nič rad
umnas, ki se tako veseliš, od me se
ločiti.

Kot meč presumejo te besede Ivanovo
srce, resen postane, počasi se vrede na
klop iz milini glasom besedopovzame:

Vem draga Anka, de ti je težko, svoje
ga součena izgubiti, pa saj vestudi se, de
enkrat je mogel priti čas ločitve, in ko
bi dalje prišel ne bil, težje bi se bila ločila.
Ker pa zalovanje, ljuba Anka nič ne po-
maga, bodi vesela ga srca, saj me bomo
rebiti kmalo zopet vidila v gospodskisu
knji, z visokim klobukom. — Bile so to
besede, ki jih je govorila prajzno otroca.

Pretekle so štiri leta, kar je Ivan Puth-
grad zapustil bil. — V ljubljanskih solah
vedel se je tako jako, de je v teh starih,

tih / in posebno zato, ker je iz učenja gozjske
 stega Kaplana veliko se naučil, bil si
 pridobil vse vednosti, ki mu jih je bilo
 treba za višje Dunajske šole. Ker je sam z
 nar večjim zatajevanjem svojih lastnih
 potreb, in spremljivim trudom nek
 liko si prehranil, je sklenil, na Dunaj
 se podati. V svoj domači kraj ves čas ga
 voljo velike marljivosti in truda misel,
 le po poslih je zvedel viših, tode glo red
 ko, kako se kraj imajo doma, in je kako
 pozdravljen je gofu, ali očetu vselej pa
 ki poslal. Preden je na Dunaj šel, je ho
 tel se svoje objeti, dobrotnike in posebno
 Anko, ki se po njegovim mnenji v tem
 času je praznala dera postala.

Ko pride v grad, nobeden ga ne spozna.
 Pred gospoda stopi si ga sponižno pozdra
 vi, pa komaj besedo izusti in ga je spo
 zna Ana iz bližnje sobe, hitro kot ser
 na priskoči, in nanj se nasloni si ne
 beške radosti le kati, ali si vender en
 krat prisel izgovoriti zamore. Ivan, ki
 je v tem času čerst mladenci postal bil,
 se kmalo izterga iz njem objeme, in po
 vzame govor z gospodom. Lepose zahvali
 za vse dobrote (prav ga prav je bila ta
 sama dobrot, da je očeta nagovoril, Iva
 na vsolo postati, potem je obljubljen
 podpiranje slabo, slabo od rok slo) ter
 mu pokaže spriče, ki so ga skazate per
 veza ljubljanskih učencov. Potem

poprasa po svojem očetu. Ne vidno se mu je zdelo, da ga nič vediti ni bilo. Pa z glavo majaje nič gospod povasi: „Očtroj-so-so v srečnih livadah, untrajnih dežel. Pred tremi dnevi smo jih kopali.“ „Mertvi!“ zdihe Ivan in se zgrudi na stol. —

23
Ko se z Ana v vetru sama snidela, se danji Ivan resno in zamisljeno, in le modro na tisuč vprašanj odgovarja. Spoznal je namreč v teh štirih letih kakonevar, no bi mu, Anino prijateljstvo zbiti moglo. No bi se v ljubezen spremenilo. In ko, lito je do tje se manj kato, mu je srce le pre glasno govorilo. Pa Ana, se kakor nedolžen otrok ne zapazi na njegovem o, brazu te tujne megle, ker veselje ji ne pu, puosti, le nar manjšega sama v svojem sercu zbuditi.

En teden je ustal Ivan v gradu, in potem se loči, verniši proti Durnaji se. Ni bila ravno težka ločitev od starega gospoda, tudi ne od starih znancev pa, ko mu Ana pri grajskih vratih ka, mur ga je spremila ločitev. Kuslej naice, teče ustnici pritise, ga zapre v sercu, gorice po pritise na svoje prsi, in po, verni vroč kuslej na belo čelo, in jih, poma po gori v dolino udere. —

Drečke so zopet štiri leta in Ivan se verne po skusnjah qveritno doktor, canih, z doktorškim klobukom v svoj

dorn. Stanovanje imel je v gradu.

Zdaj se le natanjko previdi Ivan nevarnost, v kateri visi, ako svojega srca ne zataji, in sklene manj, kot navadno z Anko se pomenkovati. Pa kakor je to v njegovem sercu ljubezen le bolj razgalo, tako je tudi Anro žalilo in britho se pri očetu pritoži, ki to za obabrost vzemši Ivana posvari. Ko Ivan, da se ljubezni ubraniti ne more, ali prav za prav ne sme, povzame gopečo, prejšnje sprehode overtu in v kratkim stasi pod lipo, kjer sta si bila v otročjih letih venca pletla, sklenila serci v ljubi, in ji li smert za mejo postavila.

Drugi dan stopi Ivan z Anro vred go, spoda, mu odkrije ljubezen, ki stasi so prisegla in v zauparji na svojo dotorsko cast jo srubi. Ali stopi več ni imel sluh za take besede, in kako ga je sprejel, kaže začetek povesti.

Tako v kratkim je bilo poprešnje življenje grofa, Anro in doktorja Ivana. —

(Dalje sledi.)

Poslanka

(L. S. Jenko.)

Pismo ljubica piše,

V daljni kraj je odpiše

Tje, kjer ljubi prebiva,

Yomu dala bi listek,

De ga zvesto odnese.

tečajema odstopa. Iz tega postaja na morju tok, ki je izvorno proti tečaju obrnjen. Pregledajmo spetva tok na severni pobočni zemeljski, ki se Golf-tok imenuje, in v Bahamskem prelivu izvira. Spetva je naravnost proti severju obrnjen, kmalu pa prihaja v kraje, ki se z manjšo hitrostjo okoli od severja. Golf-tok je obdržal izvorno hitrost v verženju, ktero je že v mehiškanskem zahodnem in. Torej kem, ljo v toku proti izhodu prebiki in torej se zgodi, da v Grenlandskim, Islandskim, še celo Norveškim in Islandskim bregovom prihaja, in podnebje je tako pomiluje.

Karno tak tok se nahaja tudi v mirnim ali velikem oceanu med Ameriko na zahodni strani z Azijo in Avstralijo na zahodni. Tudi ta ima posledno svoj pot proti izhodu odliczan in Dere do zahodnih bregov severne Amerike, ktera je zaradi tega na ti strani po zimi velika bolj kopla ktera na nasprotni zahodni.

Tipotepec.

(Novela. Op. Wandele.)

III.

Neprerokana Dirja Ivan iz grada v Kozigah, bermi gozd in ne germolje, ne stala, ne koremine Dirji smolane ga ne ustavijo. Pridirja do vinnice Slav in le malo manjka, da ga ne kapeljejo sanjo razber, dan koraci. Ko stopi na prod, ga zbudi gromenje va, lov iz bežkih sanj. Nih vode se vstavi in bežet, kiti

lej se dvigne iz huznih per. I brepece roko si po,
 Segne po vrocin celu in si obriše kaplje merivoa
 tega pota. Oberne svoje oci v globoke valove, jih s
 kratkim pogledom plemeni in ze vzdigne nogo zvonu,
 lej se v vodo zagnati, kar kuje polbenji glas graji
 Stega svomu in misel na Ans mu presene sklece
 sekce. Slopi nazaj i z robni Stripaje se odvrsi spet,
 jo po glavi. Zlost i jira ste razgrajale v njegovih
 prstih i skorej bi jima bil obupo sledil. Truden pa,
 De na prod, i naglo prehlajenje na mevlim kamnji
 i pri hladni blolici Lave ga omami, Da za dolgo
 časa zavestje zgubi. — — —

Iho se ropet zdrami i se kuka na samotnim kru,
 ji, komj dve pedi od Derekih balov vidi, se preskusi
 i se naglo vzdigne, pa se ves colaboten uceno tako
 nede. Kodaj se le jame premisljevati Dogodbe danav
 nega dneva. Le sanje se mu xde, Iho bi ga to, da
 se na produr Lave znajde, resnice prepisals ne bi,
 lo, bi nitdar sam sebi verjel ne bil.

O vaj je le vse res, jame potem sam sako gora
 ribi i nasloni huzno glavo na meralo roko, res je,
 kar mi kakor sanje po glavi blodi. O kaj si misli,
 sil, De sim starega gospoda, sivega mozga — — —
 pa kaj, kaserne vanege vebe, kakor bi se bil ie
 le iz sanj prebudil. Kaj mi zastavit tega, ali me
 mi kakor pesa izgubiti hotel, ali me mi imenoval
 nevarnega berka, ki mu po zibenzju strese! ?
 O de mi meč, ki se je proti meni zavrtal, averija
 svojega prebodil, i naa terdega očetu v vragove
 Kemplje postal! Ti neklenota posred si v kroti mo,
 je nebreče i nebreče svojega lastnega otroka, ki
 ji verce žalosti postalo bo.

36. Pri teh besedah, ki jih v naravi večji jesi izpruži, mahne z rokami in nogama, kot razplašen konj, divje krogi sebe, se pusti in kramlje od njega odstopa križe in z volim glasom v vodo pada.

Pa vender, vender - začne mirmiši, ko ga jezama, lo mine, naravi? - vaj je bil vender enkrat moj Dobrotnik, in namesto jesa ropet tanga divje serce po sede, saj sem vender le po njim, kar sem, i jara sem z njegovimi sivimi lasmi tako gerdo ravnil? i debela volna se mi prisveti v milno očesu, i roko na serce položivši zdaj v meglino nebo, zdaj v črmečo tavo pogled obrne. - O serce žalostno, reče potem s slabim glasom, kako naglo biješ v mojih perutih, pa kaj mi pomaga, ki blednjo biješ? - V merkih valovih bi se zakopal, pa njemu bi bilo to le večje veselje. Njega pa ravnil; govori z močnejim glasom, i stegne pest v vrat, njega, ki je vrstni moje nesreče, to peklensko pošast! zakaj je koval veri, ki so oble, mile najine veri. - O koval jih je i po spirali, ne podpiral, moral me je, jih krog serca oviti, i zdaj, zdaj jih brezumno razbedne, i se v pest smeja, ko vidi nesrečo svoje hčere, obup svojega rejenca. Ha! ha! le smejaj se, le, raduj se, kaj si me opravil upreda, čiči - kade ne za vselej - ne za vselej - - ne bodi se po, kopilo serce ne, - govori počasi v prihljnim glasom, le bij ljubo serce - pa mirmiši bij, de te ne čuje svo. rag. - - Huj ti merzi vetrič, kaj tako biješ, - ne, si s svojimi perutami vdarke mojega serca - pa ved, ne v staremu črtku, amprah. - Le liho, liho, am, pati Anki, moji Anki. - - Alo jo vidiš pred gra, Dom - glej, kako mila se joha, huj-j-j, vetrič, pojdi, pojdi, popravi, kaj se volzi - Ah ali o joha po meni?

huj vetrič, ki merzelo brijev, - ali me ne ljubiš -
 a, da, saj me ljubi, o vetrič kaj je rekla - jst kaj je
 rekla Anna? Huj! vetrič merzali vetrič - huj kak mi
 hladno moje posteljo - huj - j - j -

In zaperte so se mu oči. Jera, žalost, obup, vro-
 čina, prehlajenje, i zopet jera i žalost i mraz, vse je
 Anin strašen vpliv na njegove čutilnice učinilo, da se
 je vsežu um medli jel, da je zopet osamljen na kam-
 nji obležal.

Bil je ta kraj rošvic Mošnjiske vasi, in tu je bi-
 la, ker mostu ni bilo, prepehava čez Savo. Bil je čoln
 o bregu privezan zdaj na tej strani, tjer je jst obleral.
 Lezal je v medleves dolgo časa, ker mučilo se je že, ko
 čuli, da ga nekdo rahlo poruka. Počasi oči odpre, ki-
 ho izvidi: kaj kočev? i jih zopet zapre.

He, Joan, sliši dalje govoriti, he kaj te je pa ne-
 padlo? Menim vendar, da tatica posteljo ni prerabla
 in vpi ve na kraki boje, kakor pa na postvi. Zbudiv se,
 lej, noč se že dela, i zdaj se vendar kopal ne boš - Korej
 vstani, se prepehava o Mošnjje, danes bomo ženitev
 Bajevne Ane obhajali, jaz um povabjen, kakor povod,
 i če -

Kaj, Ane si rekla, reče Joan hitro i se kviško po-
 matre, kje je, kje je Ana, kje?

No, no, reče um, Katičev Jernej je je vzel in Janes
 so -

Kaj? Kako? kriči Joan, kdo je ta Jernej, kdo?
 Pro Katičev Jernej, iz Mošnjje Katičev Jernej! ej
 de tako hitro svoje prijateljce pozabiš - naj lepši korenjak
 je cele vasi, i vsake - -

I temu je grof dal svojo hočho, zakriči Joan, in
 meni - -

J mo, kdo se pa od grofa meni, ga zavrne uni ves osep,
 njen. ga tako razkacenega vidili, i jame bolj pomizno i ka,
 nor kolajhivo govorili, grof ta stiva svojo kcerko, De bi le
 ne ngladala kacega daljega kmetica, pa Raj se ce, anaji
 grofova hci, da mi - i jaz mu je gotovo ne bodem vzal
 i zavoljo Gruzik, mensm, sme ladi brez skrbu biti.

Raj je zdaj z njo, vprava Ivan, kater na kerji.
 Raj je zdaj z njo? reče uni, Raj čem jaz vedili, mar
 gotovše v gradu Daljcas prodaja, saj ji stari -
 i Raj z Katicem Junjem? reče Ivan hitro.

Raj če v tem, odgovori uni nevoljen, saj smi že po-
 vedal, de bo darsi peljal pred altar svojo nevesto.

Nevesto Ano? vprava Ivan s skrašnim pogledom.

De ve, de, reče uni, Ano, bethko Dajeva Ano - -

Dajeva Ano? Dajeva? skola Ivan počasi i ve ropet
 pro prudu stegne; Dajeva? i bi tepoc nisi znal tega
 pred varlozich, pravi Dalje tako i mirno, kater bi se
 bil smebil nemernih kcerov.

Raj vam nisim povedal Raj v začetku, reče uni, pa
 se ve, vi ste se spali i niste mogli razumeli imena,
 De je pa tako hitro svoj govor spremeni, pride od,
 kod? Bila sta nekaj manca i tako rečeno prijat.
 la. če se smo klicim, ki svoje mlade dni skurpej i,
 grajo, prijatnom reči. Zdaj pa je bil godec, nar bolj ob,
 krajam godec cele okrajine, ki so mu ljudje zgol le
 "fidel Katicem" rekli, pa če prav nar bolj obrajtam
 godec, vendar le godec, i Ivan - gospod. Ker je Ivan
 domu prišel, Katicem se nji z njim govoril, pa vidil
 ga je bil že večkrat od dalje, tako, de ga je, če je bil
 prav v trasi vrninji, vendar vselij na prvi po-
 gled spoznal. Zdaj ga je, posebno ker ga je enmalo,
 kater pred godec, vglavi imel, u "ti" odgovoril i se

se malo posahiti z njim, ko pa vidi, kako je Ivana 39.
razkričal, ko mu je od Ane pripovedoval, misli
na gotovo. Če ga je enmalo, če ne xlo v svojih lihanjem
razkričal, hitro preverne besede i se bolj ponižnega de,
lali jame.

Le ne jexite ve, ga viče dalje Ivana, tiberi resnično
mi nar manjši mislice na to imel, ali ga mi viče, ali
viče raji ustanile i z mano čez Savo veslajte. Kakor
se mi zdi, ste nekako bolni, i glejte, na tej strani mi delč,
delč nobene krde, na mi strani pa naju bodo jto fosta
vprejeli - Grofovsko, ta beseda zopet preside Ivana
de naglo oči odpre i Malička presudno pogleda. Ali
ta hitro nasleduje: Le ustanile, le, bole vidili, vince
i pleo i xale delčeta vam bojs ves začel in jero pre
gnale, ki jo, ne vem, ali zaboljo mene, ali karoljo dru,
Vrega kaj male. Torej le kvičto, i mu poda roko imitraj
dave je danci vse bolj veselo!

Kakor štor se misli Ivan vrdigniti i v čoln pehali i
veselo živigaje odšilene mi obli. Tati vendar veslajte,
zapoveduje Ivanu, kaj ne vidite, kako hitro naju Sava
xanaša - xavite! - na uno stran, na unbi, xavpije
problem, - xavite! - ne meni napraviti! - na levo!
na levo! ga svarj eden za drugim, ker Ivan da vi rav,
no nebi kaj dobro vajen veslar, le enega mahleja xved,
lom prav ne stori. Ko mi le vidi, de mu ne odgovori
ne besede, de le, kakor xamahnjen v valove xre, ga
previne nekaki strah i obmolči. Ivan pati kmicej
slabje z veslom vodo solče i zavrnjič se kakor de je
mekko, v čoln vleže. Maličet. Ko vidi, prospetba ke,
pehaje veslanje i tudi ves xdelan prisope do brega.

mi malo vode". "Lemu vam bo voda"? "Jo bom med
vino vli". "O tega vam ni treba, so ravnó véraj,
ata celi ikaf vode med vino vli". 49.

Ticar in tič.
Kloril V. Pril.

Ticar: Kaj, tičica ljuba! mi vedno skakljáš,
Po kletki zaperti miru si ne dáš?
Zdaj vidim na prekljicah sibkih te stat,
Zdaj spodej pod njimi te zerno zobat'.

Kaj goni, povej, te zdaj gor in zdaj dol,
Saj sič ni nemiren tako bil tvoj spol!
M Torke so, ki te v nemiru ženo,
M hudi se trudi se tvojo vestjo?

Tič:

Ne vem, kaj je Torčina tamna oblast,
In duša zapadla mi ljudem v last,
Po gibu naravnem sim spod zdaj, zdaj zgor.-
Vam kajem v malem posvetni prozor.

Tihotapec.
Spival Val. Mandele.

IV.

Urno priklene godec čoln k bregu, i prime Ivana,
ki se je nekoliko predramil, ko se je čoln v breg pre,
ej terdo zadel bil, pod parho i ga pelje, akoravno sam
grozno truden, v vas. Ko prideta do hiše, kjer je bilo že,
nitvanje, jima naproti priteče nekaj svator, ki so Ma,

50 tička od delci priti vidili.

Kje te je danes vrag deržal, zavpije eden svatoč, vsi ga, ci niso vinarja vredni, če tebe pri njih ni. Hajdi brate, zdaj bomo rajali!

Simon, reče Matič, zdaj tiho od godcov, Vidiš tu je gos, pód, ki potrebuje nagle pomoči. Kje so oči Daj?

Tukaj, reče stari Daj, ki je ravno tudi Matičku napro, ti prišel, se pa ne malo začušil, vidiš gospoda pri njem, Kterega je Matič bolj nesel, kakor pelal. Kaj pa to pome, ni, ga oprasa?

Imate kaj prostora za tega gospoda, oče? vpraša Matič.

Kaj to pomeni, Matič, saj je - - ?

Kaj pomeniti! reče nejevoljno Matič, zdaj vas prašam, če je v vaši hiši kaj prostora za tega moža?

Komaj - komaj - de bi vedil, reče Daj, se obotavlja, pa ko vidi strelj enaki pogled Matička, i gospoda, ki se mu je zlo nesrečen i bolan xdel, se premisli i hitro reče: V celi hiši je danes vse nallaieno; pa stoj, v sobi pód streho je še dosti prostora, Gori peljimo gospoda, gori, in prime Ivana za drugo roko i ga pomaga, Matičku po stopnji, cati v nadstropje peljati. Ljudje so skozi okno ugledali to dogodbo, in so, kakor znajo, eden drugega popraševa, li, kaj bi nek to bilo, i tu i tam so vganjvali i se prii, Kati, tu, da je bolan, tu, da je pijan i Bog ve kaj tarega še, dokler Matič v sobo ne stopi, Kteri tako, kakor bi se nič zgodilo ne bilo, naj bolj okrogle gosti jame, de se v trenutku sklenejo pari i se suiejo, kakor bi jih veter nosil. In ko po plesu vsi z enim glasom kričijo, Kdo je uni gospod, jim kratko Matič odgovori, da je ptujec, kteremu je bilo slabo prišlo, in ki ga je na poti sem našel, in zopet dalje gode, de se v slasti plesa vsa, ka domišlija o tej prigodbi zgubi

Dolgo se Ivan ne zave. Osi Daj ga močijo z mežlo 54
vodo, pa kakor zastoj. Matičk svatom dve okrogle za-
gode, pa seric mu ne pripusti, dalje se kliniti. Iz sobe se
splaxi in hiti k Ivanu, ki je še zmiraj kakor mrtva na
postelji ležal. Oba se zdaj trudita, kar je mogoče, i ne brez
uspeha. kmalo izdihne Ivan i gorko po mežli in čelupu,
tegne. Vesele presine Matička, ko vidi, de trud ni zastoj.
- Ivan, mu reče, ali vam je bolje?

Bolje, izdihne Ivan, in spregleda plašno kakor serna,
ki jo nevrniljeni lovec iz spunja zbudi. - Kam sim prišel,
reče čez nekaj časa, ko vidi, da je v ptuji sobi. K dobrim
ljudem, reče Daj, in mu prizdigne nekoliko glavo. Le brez
skerbi bodite, pristavi Matičk. - Vi ste ter dospali, reče da,
lje, zdaj pa le mirno bodite, počitka vam je še treba, ker ste
zlo trudni. Tako rekši ga položita zopet na posteljo, i gre,
sta iz sobe, da bi pri miru zaspa. In res Ivan kmalo
zaspi, i spi do drugega jutra. -

Ko gresta Daj in godec po stopnjicah doli, poprašata per-
vi: Matija, kako pa to, da si ti ptujca Ivana imenoual?
Ali ga morebiti poznas?

Vam hočem povedati, reče c Matičk, ker vem, da se men-
nca vas zanesti. Ptujec je Pustograški Ivan. Daj se
spomnite ranjcega čuvaja, ki je imel sina, kteri je v ju-
blyani i potem na Dunaji študiral?

Spomnim se, spomnim se, reče Daj, kako pa pride-
ta človek zdaj sim?

Tega vam sam ne vem popolnoma razložiti, kar pa
vem, je tole: Danes, ko sim iz Jelovce sem šel, ga naj-
dem na produ ležati, Meni se to čudno zdi, toraj ga
zbudim. Pa kmalo vidim, da se mu je neka nesreča
pripetila, kar v njegovi glavi ni bilo prav. Kar bolj
čudno se mi pa zdi, da je pri imenu cna, ko sim nam,

52
reč vašo hičko imenoval, grozovito blesti jel. Vi veste, da
je grofova hička etna. Kaj? si mislim, če od nje blede, ker
znano mi je bilo, da sta se od otrojih let prav rada ime,
la, in kaj si mislim dalje, če sta si s terdim grofom naraj
vskrij prista, ker vidil sim, ko sim memo grada šel,
nekako dirjanje i čul vpitje notri, da me je bilo sko,
raj groza. Inabit, si mislim, je mogel iz grada po,
begniti, saj veste, de staremu čuku je kej preveč, de
z njim ni dobro opraviti imeti. Torej, oie, menim, de
bi bilo naj bolje, ko bi zdaj o tej reči popolnoma molčala,
dokler ne veva, kako in kaj je vrok te prigobe, i
tudi nobenemu njegovega imena ne povedala, dokler se
ne prepričava, da ni nobene nevarnosti. Jest si vrne,
vem za nobeno i tudi upam, de nobene ne bo, pa ne,
kaj mi vendar vedno pravi, da naj bom tiho. Poča,
kavja torej, de okreva i potem bova že zvedila, ktera
nedreča ga je zadela.

Prav imas, reče stari, kadar zopet k umu pri,
de, ga hvem tako od strane spomniti, da naj bi se do,
mu podal, da bi mu tam bolje postregli. i. t. d. Bova vi,
dila, kako se bo pri teh besedah zadržal. In če ne bo
voljen, domu se podati, mu še jaz dam stanovanje v
moji hiši, dokler se ne ozdravi.

Tako, oie, tako prav, reče Matic, i stopi v sobo s
starem med svate. ---

Preteklo je pet dni in Ivan je toliko okreval, da je
zamorzel že ustati. Gde se le jame premišlevati dogo,
be, ktere so se mu, kakor sanje pred oimi vertele,
ki jih pa le prekmalo, predabro za resnico spozna.
In če bolj premišlije, bolj razvidi, da pot v Grad
do dne mu je za zmiraj zaperta. Kaj mi pomaga,
zdržne tužen, ves moj trud po solah, kaj mi po,

53
maga dohtarška čast! Kaj pravim: pomagaj-ko, duje mi, nesrečnega me je storila. Kako srečen sim bil, ko sim kmečki deček na strani etne sedel, ka, ko srečen sim bil pred štirimi letmi, ko sim prišel iz Ljubljane, in sim ji smel v mile oči gledati, kako srečen, ko me je pri odhodu z govčiolji, beznijo na čelo poljubila. In zdaj? Trudil sim se, da bi mi čast pomagala v spolnitev mojih želja. In ravno ona me pogubi! O ko bi nikdar sobe videl ne bil, koliko bolje bi bilo game! Res, da bi nikdar nič upanja nanjo imeti ne bil mogel, pa bi se tudi nikdar prederznil ne bil, jo snubi, bi in bi ne bil vžil greškega občutka: zaveržen biti. O čast, nesrečna čast!

V takih mislih ga najde Maticček, ki ga je vrk dan obiskoval. Niste bile še dve uri, kar je zadnji pri njem bil, in zdaj zopet pride. To se Ivanu čudno xdi.

Kaj pa je, Matic, da si tako plah? ga vpraša.

Zdajle, Ivan, reče uni, vam imam nekaj neraso, no prijetnega oznaniti. Ravno sim zvedil, da vas grajski ljudje išejo, inde so v naši vasi. Grof, pravi, vijo, noie ne jesti, ne piti, dokler vas v pest ne dobi. Jest sicer ne vem, kaj imata skuprej, gospod, pa bi vender rad videl, de bi od tukaj pobegnili, in se v ver, niši kraj podali.

Ivana ta povest tako zabene, da ne besedice ne zine. Vedil je, da mu zmiraj ni tukaj ostati, da ga bo grof zalezoval, to mu ni nikdar na misel prišlo.

Maticček, ki molčanje za poterjenje vzame, reče dalje: Tu sim za to potrebo polovico kmečke obleke

54 pomesel. Tu klobuk - - tukaj staro sukrijo - - plaši
- in tu so škorne - Druga obleka se bo že podplasi,
čem skrila. In med tem, ko tako govori, mu dene
klobuk na glavo, in ga napravi v sukrijo i plaši.
Tako vidite, ves nabaden človek ne more spoznati.
Ivan se pusti, kot bi bil popolnoma brez občutka,
obleči, ker je resnično komej vedil, kaj se godi, še le
ko Matiček vrata odpre in reče: Tako, zdaj pa poj-
diva, spregovori Ivan:

Kam pa me venomer hočš peljati, Matiče?
Na zdaj, reče Matiče, ne vem varnišega kraja v celi
okolici nikjer, kakor v Jelovci za eno hišo, kjer sem
dobro znan. Glejte, kamor drugam greste, vas bo grof
zalezil. Dobro vem, da zdaj ne bo nehal, ko je enkrat
zašel, in če greste prav v daljne kraje, ne bo poišl,
dokler vas ne najde. Pojdite toraj še z mano, tam bo,
če popolnoma okrevals in potem se bo že še drugo
naslo.

Ivan hoče še očetu Daju plašiti za hrano in stani,
še dati, pa Matiče mu reče: Je že vse poravnano, če
urno hodiva, ker zalezovavci so nama za petami!

Lež Savo se prepeljeta in po potih, ki so dalje
od Grada, po gozdu se motata, jo mahata proti
omenjeni hiši. Vso pot le besedice Ivan ne zine, če
Matiče, ki je bil vedno vesel, je zmiraj kaj žlobod-
ral, ali nad nerodnimi koreninami, ali nad jut-
ranjim vremenom, ali Bog ve, kaj še vse, in ko gledo,
ko v gozdu prideta, se celo žvizzgati in preperevatjame.

Dolga dolgo sta že hodila, pa poti se le koncami
bilo. Ivan se že naveliča dolgega popotovanja in ne,
jevoljoo poprašša Matijata, ali bo že kdaj konec poti
ali ne?

Se sto korakov, in nič več, reče Matija, in mu 55
jame zopet razkladati od predpustnih časov, in kako
malo so se letovinjo leto ljudje ženili, de je bil slab rje,
gov zaslužek, in več tavega, de bi bil le te korake,
ki jih je bilo po njegovim številu sto, po Ivanovim pa
ne jako več, bolj kratkocāsne storil. Tu sva že, za,
khiu zadnji, le noter stopite in ne vstrasite se,
če je en malo černo v bajti.

Ali je to sovjak ali hiša, vpraša Ivan, k z ne mej,
kingim zaiudenjem ugleda. stergano kolo v sredi tam,
nega gozda.

Oboje, gospod, odgovori Matie, pa verjemite mi, vsiti
je vse dobro.

Stopita v hišo, kjer je le ena dolga miza stala in
nekoliko klopi. Pri rezbiti peči je pa ležal mož, kize
naglo vzdigne, ko zasliši stopinje.

Dober večer, Jernej! reče Matija, tukaj pripeljem
gosta, ki bo nekoliko dni tukaj ostal, ker mn bolezen
ne pripusti dalje iti.

Da moj del, reče Jernej, kakor hoies, le pazi, de kake
neumne ne vstrojis.

Brez vse skerbi, to je moj prijatelj, - ni se nič bati
pristavi tiho.

No, kakor hoies, reče zopet prvi, i se vleže na klop,
jest moram spati, ker sim celo noč po konu bil.

Adaj pa le veseli, reče Matie, za to hišo ne ve no,
beden unih, ki vas galezujejo.

Pa tudi nobeden drug clovek pod ljubim sobnom,
pristavi Ivan Med kakine ljudi, Matie, si me pa
pripeljal, ga vpraša, ogledovaje moža na klopi. Bil
je visoke postave, širokih pers, pod nosom je melber,
ke, in iz njegovih oči je nekaki divji ogenj svigal.

56 To je moj prijatelj, odgovori Matije, kakor vselej. Da je tudi tu, se ne čudite, sila kola lomi, pristavine, kaklo skricnostno, de Ivan ne razume pomena teh besed. Pa vsedite se gospod, vsedite se, de vam en malo postrežem. Tako reče - in gre, kakor bi bil gospod, dar hišni pro bajti sim ter tje, in kmalo mu prine, se laškega sira, belega kruha in nekoliko sadja. Kaj boljšega, mu reče, homo pa drevej pri ogriji na, spravili. --

Pa se novi stori, zastisi Ivan razne glase pred hišo, in noter stopi pet mož, katerim kmalo se stiri sledijo. Zadnji trije so imeli puške na ramih, prvih pet so pa trije imeli široke lovške meče, vsih pet pa je imelo veliko culo čez rame, ki jo v kot sobe verže.

Tri sto medvedov, ravpije eden, ta prot je bil sreč, na. De eden zelenih gumpcov se ni prikazal. - No, Matije, no, kakšna prikazen je pa to?

Moj prijatelj je, odgovori ta zopet, kakor vselej. Bolnega sim ga našel na poti, in sim ga sim pri, peljal da se tu pozdravi.

Ti imas pa resnično na verhu Grintovca tudi prijatelje, veče se smeja je prvi.

Kaj boš to, reče drugi bolj tiho, znabiti se da porabiti, se bo vidilo, se bo vidilo. -

Po temem govorjenji se vsedejo vsi na klopi in vsaki si nabasē svojo pipo. Pa Ivana se niso dosti več zme, niti. Njemu pa ni bilo več treba prasať, kje de je, dobro je namreč razvidil iz njih obrazov, njih obleke, njih stanovanja in njih pogovorov, da so tihotapi, si. Pisal je že poprej večkrat, da čez Jelovco hodijo tihotapi na Laško - in zdaj se vidi v njih sredi.

Nekako iudno mu je pri sercu, ko premisli, da ga 57
je njegova prenagla jeza tako dolgo pripravila,
pa med volkovi, si misli, se mora tuliti, in se ka,
kor mogoče domačega dela. Tihotapci pripovedu,
jejo od današnje poti in med tem napravita dver
prav prijetno večerjo. Ivan povabljen, se ne brani,
pri jedi pomagati. Po jedi ga pelje Matič v drugi
oddelek bajte, kjer najde eno precej čedno in ne vro,
no terdo posteljo. Ivan se ne more zderžati in ga ho,
če enmalo osmukati.

Povej mi vendar, Matič, mu reče, zakaj si me pri,
peljal v to roparsko bajto?

Kaj! roparsko bajto? zavpije uni. Vsi od prve,
ga do zadnega so pošteni ljudje, kakor jest; vsi so
moji prijatelji. Ali morebiti mislite, da pobijajo in
kradejo? Neka kor ne. Vsak človek se na drugo
vijo preživi in ti se preživljajo s tem, da mejniš,
ke vse prekanajo in vsarja ga enmalo dobička
goljufajo. — Dobro spite, gospod! lahko noč! —

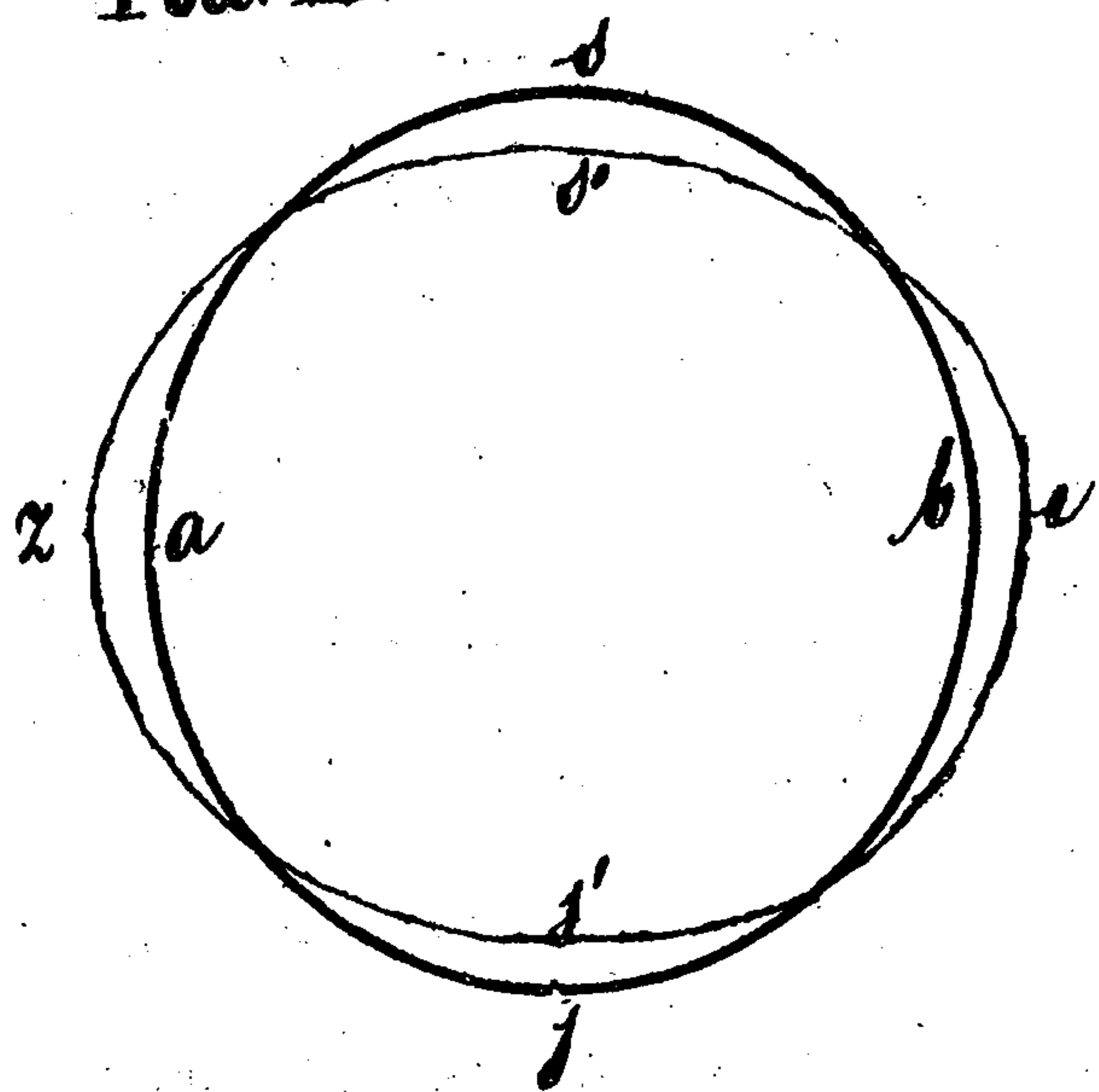
Posteni, kakor ti! Kdo ve, koliko je poštenosti
v tebi. Menim, da bi si z vso skupaj čevljev namu,
zati ne mogel, zamemrad Ivan in se ogerne.

Pesem.
Klozil S. Jenko.

Glasno si spevala,
Glasovir terkala;
Nisi pač mislila
Da sim te čul.

M⁴ curenju verjeti. Ta prikazen se tako razjasni da.

Pod. III.

Vremeno pod. III. oblike ab iz ilovice, pretakajmo skozi sre, do palice in vertimo oblico oko linje - kmalo se bo pri čer, kakv s in j, kjer je palica pretaknjena, uderla, pri čerkaha in b pa se razširila, ker ta kraja se okoli osi nar hitre,

je vertita in sta nar bolj raznjena, od palice se oddaljiti. Iz popolne oblike saj b dobili bomo potlačeno oblico s'z'j', kakoršna je naša zemlja, ki je nekđaj tudi bolj mehka bila, kakoršna je še zdaj v sredi.

Dalnji dokazi za premikanje zemlje so še toki v morju in zraku. Od tokov v morju smo nekli liho slišali v spisu, "Porebje v prirodnik krajih", od tokov v zraku pa nam bo kakpri hoden spis kaj znamenitnega povedal.

Tihotapec.

Novela. Spisal V. Mandelc.

V.

Tako, vas pet ostane doma! Vi trije bodite minni, dokler nazaj ne pridemo. Prepira nočem, tudi iz gore ne hodite v dol, in bodite pripravljeni za vsaki napad!

Tako reče v majhni bajti v Jelovci, kjer smo po prej tihotapec zapustili, moč z kreptkim glasom

45

Bil je visoke, močne postave, dolgočrtnosti lasi so se mu vili v zalih kitah po ramah. Njegov obraz bil je nar lepši možki obraz. Njegove oči so se svetile v nekakim milim, želečim ognju, le pri njih besedah so švigale ogenj, ki ga le o, ako zapovedovavca, ki si je svet, de ga ni, ki bi se mu zoperstaviti mogel, švigati more. Lepa bra, da mu kincā obraz, ki ga skoraj vsega zakriva je. Njegova obleka ni v nobeni reči posebna o, bleki njih, katerim je zapovedoval. Bila je podobna gerški obleki, le po boji se je razločila od nje, ker bila je črna. Za pasom imel je dva svitli o, kovana samotkresa, in kratak meč, širokemu nožu podoben, je visel na njegovi strani. - Kdo bi ga spoznal, kdo bi bil pogledal zunanjo obleko, kdo bi bil pogledal njegov razrašen obraz? Le kdo bi mu bil pogledal v oko, ki se je amirej enako so, tilo in v vsih nesrečah, vsih bitvah, vsih boleznih dobrovoljnega pogleda zgubilo ni, bi bil, začudenjim zaklical: Ivan! -

Ludne so pota, na ktere nas osvoda zanese, čudne so bile tudi pota, namor je zagnala Ivana. V tihotapško bajto ga je bil pripeljal Maticē. Kdo in kaj pa je bil prav za prav Maticē? Tihotapci so imeli po vaseh spodaj Belorce pomagā, ki so blago skrivali, in ga med ljudi prodajali. Njih služba je bila enmalo nevarna, ser pa jako dobra. Eden takih bil je tudi stari Daj, ki je v svojih mladih letih sam po blago hodil, zdaj pa ravolj starosti ga le skrival in prodajal. Drugi bil je Maticē. On ni imel lastne hiše, torej ni mogel pomagati skrivati, in daleč na Lasko?

dit, mu ni dopadlo. Bil je torej le časten sočan te družbe, v kateri so ga vsi iz srca radi imeli, ker jim je marsikdaj kako veselo uro z svojimi šalami napravil. Bil je pa tudi dober ogleduh, da mu ga ni enacega bilo. Vsih prijatel je bil, in zatorej si mi, ali ne bodo hudi, če jim enega prijatla pripeljem. Njegovo mnenje je bilo dobro, ker je Ivana na nar pripravniši viro resiti hotel. In za enkrat se mu je ta nar pripravniši zdela, ker je dobro poznal grofovo termo in nevarnost, v kateri je Ivan, če kam pride, kjer je grofu mogoče ga zalesti.

Ali Ivanova bolezen ni bila majhna. Jelaga je nezglica treči, in dolgo časa je mogel v postelji prebiti. Ko se mu je na bolje obračati jelo in je že posteljo razviti mogel, je začel premišljevati, kajave more ki so pri hiši not in vun ho. Didi, premišljevati stan tihotapški. Čuden se mu je zdel in nepriljuden, in strah ga je večkrat prisilil, ko jih je vidil po tamnem gozdu se izgubiti, kakor černe pošasti, kakor roparje, ki bežijo dneva luč. In res večkrat ga je obšla misel, ali niso roparji, ali saj tatje. Tode in njih govorov ni bilo mogoče takega kaj skleniti, a. Koravno ni bilo njih obnašanje, posebno pasta novanje od roparskega dosti različno.

Matiče bil je zdaj v doli, adaj v gori, zdaj je go. Del ininom, zdaj tihotapcom. Ivan ga je prav rad imel. Matiče se je večil tega prijateljstva po. celiviti in je jel po malem tihotapško prasto življenje hvalliti, kako prijetno je tukaj živeti, koliko sveta jim je odpertega, da nobenemu ni so podložni, nobenemu hlapci, vsi sami svoji

gospodarji in večidel je sklenil z besedami: A, 114
li bi vas morda ne veselilo tihotapec postati?

Od začetka je to vprašanje Ivana močno raz-
kačilo, jel je gojati Maticetovo rivoljenje in
njegovih pajdasov, ta pa je vedel urno govor
na kaj drugega napeljati in ga utoluriti,
mislil si, saj morebiti vendar ne boš vedno
Ivan s tanko vestjo. Kolikorkrat pa je izdo-
la prisel, vselej je vedel strašnih reči na ku-
pe mu povedati, ali bolje lagati, kako je grof,
se zmirej serdit, kako mu ringa, kako gaza,
cleruje, in več takega se je Ivan prestrašil.

Škoda ga je pa tudi napravil, da je mislil, kma-
lo irte koč priti, pustil, in se kmalo popolno-
ma privadil. S tihotapci se je tudi soznamil,
akoravno jih je od začetka do smerti čerčil. Sel
je njih pripovedke z dopadajenjem poslušati,
i ce so mu kakš baj z ogle dahi popisovali, ka-
ko so jih zapodili in jim orožje pobrali, je ča-
tel serce urnisi biti in si rekel saj enkrat pri
taki prigodbi pričajoč biti.

In ko je bil sam, si je mislil: Ni se ne smem sa-
pustiti, de bi sel v svoji pravi obleki, v svoj pra-
vi padobi med ljudi, in tukaj svetiti in nič, pro-
nič opraviti imeti, je se za menj. Sel bi v dalj-
ne kraje, in bi rivel kakor dohtar, pa dohtar,
ski in sploh vsaki častni stan mi je roperen.
Ah! redikne večkrat med tem, ko bi Ano imel,
naj bi bilo, kjer koli poče, povsod bi mi bile ne-
česa! Vedno tukaj ostati in brez vsega oprav-
ka biti, bi bila nehalerčnost, do tihotapcev, ki
ga niso bili dolžni rastonj pri sebi imeti, in

178 tako je mislil, tako je dihaval in čel in se
svamoval in - v kratkem malo, tako se je plet,
lo, de so ga tibotapci v svojo versto dobili,
se ve, de nar bolj po prizadevanju njih prijat.
la Matička.

Ivan pa je bil kmalo nar ročnisi vseh tibotapa,
cov, ker v kratkem se mu je tibotapstvo rivo,
ljenje tako v serce vrinilo, de ni imel nih,
dar miru in veselja, kadar je mogel doma
ležati. Le po nevarnostih je hrepenel in če jih
je našel, ni bilo takih, ki bi jih preneval
ne bil. Kmalu so ga tudi mejniški stražni,
ki spoznali, to se pravi spoznali njegova
moč in njegov pogum, ker bežal bi ne bil, raj,
si bi bil na mestu obležal. Ljoljenja ni celo nič
varoval, ker ga ni ne mervico obrajtal. Čno bi
bilo le imelo, ko bi je bila Ana sladila.

Med tibotapci, ali saj med temi tibotapci ni
bila poprej navada, poglavarja imeti. Vsi sku,
nej so za enega bili; če eden ni bil pri tem
ali unem sklepu zadovoljen, so ga pustili s
svojim lastnim zadovoljnega biti, sami pa po
svojim sklepu storili, s tdnim zaupanjem,
de, če ne danes s tem, bo pa enkrat drugikrat
z unim sklepom zadovoljen. Uni se pa tudi da,
lje zmenil ni, temuč je, če mu postaoim ni
dopadlo, sin ali tje iti, doma pri peči ležal in
boljših časov čakal.

Ldaj so pa vi naenkrat začeli Ivana na neko
viro častit, kakor preo nobenega iz svoje sre,
de. Vselej so njega nar bolj za svet prasaali,
vselej njegovo mnenje poterdili. In enkrat,

149

Ko so ravno prav veselo krog iskrenega vinca se deli, jim Maticé na nagloma reče: Vi ste pa črna, lo vrčuni, cela četa vas je in si poglavarja nimate, vsi Maticéta in sami sebe poglcúajo? Zato, naslednje, naslednje dalje, bi jez menil, da bi bile moji ga prijatla Ivana poglavarja storili.

Maticé, kaj čenčas, ga ustavi Ivan.

Nič, ne čenčam, Ivan, ali toliko vam recem, prijatli moji de - - -

Ta, naš poglavar naj bo, zaupije eden, pred ko je Maticé izgovoril.

Naš poglavar! da naš poglavar! upijejo vsi in Ivan — je bil.

Danes so se odpravili na Laško. Pet jih je imelo doma ostati, trije med njimi niso bili ravno nar bolj prosterni ljudje, njim je zmirej bolj do padlo vsilo si prilastiti, kakor po navadnih, hotapških potih. Zatorej je posebno nanje obrnil Ivan vne besede v začetku poglavja.

Prvi dan so bili mirni, ali drugi dan jih je rop lo boati, de tako brez vsega dela tukaj krijo. Vedili so, de Ivana in tovaršev nar manj štiridnu domu ne bo.

Pajmo na rop, reče eden drugemu skrivno, unih se dolgo ne bo, in mi med tem brez skerbio. pravoimo ^{svojih} ~~naš~~ dela!

Ko bi le unihle doeh gumpcov ne bilo, reče eden, ta dva gotovo ne privolita.

Kaj ta dva navticitá, reče zopet prvi, menim de se se jih vender ne bojiš?

Ta nas znata unim zatoriti.

Saj jima ni treba vsega na nos obesiti!

Kam pa vendar hočeta iti, reče tretji?
 To je moja skrb, reče ropet prvi in pogleda, če spi,
 ta una dva, ali ne. Jaz menim Pustogradu temu gro-
 fu bi se smela enkrat enmalo mošnjica polajša-
 ti.

Ne bilo bi preslabo, ali pa ni grad rlo zavarovan?
 Skorej nič; ker je dolgo ni bilo od nobenega ropa-
 nja slišati, se ne zmenijo ljudje dosti več za zave-
 rovanje. Hipoma grad napasti, enmalo zaropo-
 tati in zagroziti in mošnjak je naša!

In se kaj poverk! pristavi drugi.

Tode pre malo nas je, zaverne um.

Dobro bi bilo res, reče prvi, ko bi nas bilo kaj več,
 pa brata, pogum zamore vse in, brate, če nas je
 manj, več si bo vsak prigrabil.

Tri sto medvedov! tisoč, je velja!

Le tiho, miruje prvi, ta dva ne smeta ne čer,
 kice vediti. Hvala Bogu, saj spita kot č,
 ka.

Prošje v roko! — zdaj urno naprej, basali bo,
 mo puki, pod Pustogradom.

S temi besedami so že skozi vrata, in urno kot
 veter, jo švigrejo v dol.

Kakor tiho so pa delali, se je vendar, ko so skozi
 vrata šumeli, eden umih dveh zbevil in rav-
 no radnje besede, ki jih je uni že pred vratmi
 crekel, vjel. Na noge skoči in pogleduje krog
 sebe, preišče vse kota in njih orožja nikjer ne
 ugleda. Sem je zdelo, zamerimra jezno in gru-
 ka pajdaša, da jim ena pobutici roji. He Marko!
 Unutrije so namajo skubali, sli so pred ena
 cinimto.

Naj gredo vragu na roge, reče in se hciere, 81
pet vlecü.

Ne tako, zavpije uni, ropat so šli.

Naj ropat, zakriči uni, ali jih nisi znal
nazaj zapoditi?

Da, ko so med vratmi bili, sin jih za,
slisal in zdaj so se Bog ve kje!

Potepuhi, zagovornja Marko - ali ves, kam
so jo zavili?

Za gosovo ne vem, pa menim, proti Custe,
mu gradu, ker to besedo sin radno čul iz njih
ust.

Ne bi bil le poglavar tu, gode uni in štri,
plje v zobmi!

Preteklo, so kake tri ure, kar se zadisijato,
pinje, Marko in pajdaš skočita na roge, pa
lihi, dobro znani piotr ju protolaži. Kmalisto,
pi Juan v sobo in z njim njegovi pajdaši, ki
enega iz svoje srede težko ranjenega prineso.

Naj pa to, vpraša Marko, na ranjenega po,
kazavi.

Čez ons skalo je padel in se ranil. V gojrdu
ga nismo mogli pravititi, torij smo ga nazaj
prinesli. Ali pot je bila xastonj in nar bolj,
si čas je xamujen! Kje so pa drugi trije, vpraša
ja Juan?

Glodi ve, kje, reče Markotov pajdaš; pred
kacimi tremi vrami so odšli, menim nazaj,
in kakor se mi xdi na Pustigrad?

Na Pustigrad!! zavpije Juan. Grom in
strela! Vain je radnja bila. Na roge, bratje!
mi nismo roparji in ničemo roparjev v svoji

82

sredi.

Ob trenutku so vsi na nogah in kakor blisk
jo odere po gori. Le dva sta pri ranjenem
sobi ostala.

Kmalu prisopejo do grada. Tu se ustavijo,
da bi počili. Kar se zasliši stok in krik iz
grada in Ivan pozabi vsi trud in dolgo pot
jo odere v grad kakor revihla in vsi drugi
za njim.

K hudiču s tabo, zarpije in pobije narobe
s puško enega unih treh, ki je pred vrat
mi na straži stal, med tem ko sta una
dva po sobah gospodarila.

Divja po dobro znanih stopnjicah gori
in tu najde na stolu privezano devojko
in na uni strani se ravno roparja tudi,
da grofa zvezati, ki se z znanost močjo brani.
Kot lev zgrabi Ivan enega izmed njih, ki
ga se ugledala nista za klobuk in za lasé
in ga verže kot mrtvo znak po sobi. Une,
ga pa zagrabijo pajdasi.

Potem prikoči Ivan na pomoč staremu
grofu in ga reši vezi. Ali grof je bil stra,
šno zdelan, če mu ni bilo mogoče, se po
koncu derzati. Torej prikoči Ivan kdevi
na stolu, bila je - Ana. Strašni občut,
ki v Ivanovih persih! Tako jo moram go,
pet najte, ga presine misel, in ona me se
ne pozna in se imena svojega ji nara,
deta ne smem! Kako je hitel ovezovati
in vendar je bilo vedno bolj zapenkljano. Ko,
likorkrat ji je pogledal v blede obličje, to,

likrat mu je šlo skozi srce, tolikrat bolj 83
je zamotal njegovi veri. Prijatelj pristopi, mu
hoče pomagati, ali on ga porine na stran,
in zgrabi zopet veri in težek izdihljaj se
mu dvigne iz pers. Ana ga milo pogleda,
da osvoboditelja svojega, njene oči se vjame,
jo v tiho-svillegi ognju - in Ivanov po,
gum je proč. Gorcic jo objame, gorcic jo ku,
sre in z besedami: Resite jo vi veri! jo
vdeco skozi vrata Pustograškega grada. -

Colnar!
(H. Jenko.)

Valovi, le sumite,
Dekle moje budite!
Le ura dvanaest bje.
Saj venčica mi je rekla,
Da ura se je stekla,
I, ah, na bregu ni je!

Valovi siver sumijo,
Dekleta ne budijo,
Zastoj mi mesec sije.
Valovi le sumite,
Le z mano vred tožite,
Ker, ah, na bregu ni je!

Tihotapec.

(Novela. VI.)

(Epis. Mandelo.)

93

Luna je svetila. Na višnjem nebu, pokle, vem je le tu ali tam kaka siviasta, megla od vetra povena, proti zahodu se gibala, so migljali milijoni zvezd in med njimi luna, kot pra, starica, nesterbilnih zvezdnih ovca. Skozi obroč, je gostega gojzda je padala le slabo njena suč, pa na ravnem je svetila z močjo obledene zore.

V gojzdu na sivi, z mrahom obrašeni skali je ležal mož v široki plaši zaviti. Na strani so ležale gosli, ki jih je z levico rahlo držal z desnico pa je podpiral glavo. Zdalj pogleda v isto nebo, zdaj v čisto Savo, ki se je v daljini videla. Lumini žarki so se svetili v nji, ki se je vila po dolini enaka srebrnemu pasu, v kterega je zlatarjeva roka precenjenih bise, nov brez števila nasula. V časih pogledal je tu, pi v sinje gore, ki so mepile prozor, in so pile žarke luči in se svetile v belkastem svitlu. Če, premakljivo sedel je že dolgo, le da je časih nere, Doma zapela kaka struna, če je v globokih, tež, kih miških zastokal in nehote strune terdneje zagrabil. Čutil bi bil kdo, če je merta po, doba, s cigar lasmi, veter igra, ali po cigar gostih furja brije, da jim sinje glase izvabi.

Oh, kako srečni, izidne iz dolgo časa, ste vi prebivavci mirnih vasi v dolini, kako srečni,

Oh. ni vi pastirji v planinah sivih gora, vi lovci
v gostih gozdech! Vi ki ste zaroični naravi, ki
vam serce le ona proji, ki vam serce le zanjo
bije! Vi ljubite njo, in ona ljubi vas. In nje
oče! ali je morebiti brezdušen Armog, ki hoče
z neznan silo zatreti ljubezen, ki vas vabi v
njeno naročje? Ne, nikdar ne! Kakor oče svo-
je sine k sebi vabi, da jim podari blagoslov
veseliga snidenja, tako vas vabi on v naročje
svoje hčerke. Na njenem sercu, vam kliče, se
ogrejte, na njenih kolenih se gibajte v sladke
sanje, iz njenih ust pijte ljubezni med. Tak
je oče vase ljubljene! — Oh! Ko bi bil oče mo-
je ljubljene tudi tak! Se danes hitim pred
njeno obličje, se danes je kusuem na zabo-
celo, se danes ji v laknem neverstni perstan
na njejni perst?

O Kaj, ko bi ga ne hotla! Ko bi me bi-
la pozabila v dolgem času ločenja, ko bi si
njeno serce bilo izvolilo drugega. O ne! siko-
li me, tako ne more biti! Kako sladko me
je pogledovala na stolcu, ko sim njene roči-
ce iz vezi jemal! Kako glasno ji je bilo ser-
ce, ko me je zagledala, kako je obledovala,
kako se je videla v mojih rokah?! —

O Kaj, ko bi bila ona le za rešitelja
svojega, in svojega očeta tako gorela, ko bi
se bilo oko le v zahvali, da je je iz ropar-
skih rok otel, tako milo pobesilo, tako zar-
no se z osvoboditeljevimi vjelo? — In Kaj, če
je prav tako, saj je rešitelj, vendar le Ivan,
in če gori za rešitelja, oh potlej gori zad.

vana dvakrat.

95

Tako je govoril Ivan na samotnem kraju v Jelovici, kjer črna ni bila tako gosta, kjer je ena skala molela izmed smerok, da se je vidilo z nje po planjavah in po snežnih krah gorenških. In vidilo se je v grad & rje, gove hube, njegove črne. Veikrat je medtem zagrabil ga stune, da so zabrenčale, in zopet zabrenčale v jeklu skalovja. Ko tako govori, se mu ^{kot} zlata zarja razprne nadost po obratu, gosli vzame in jame preli, bil je nekaj dober, zelo obratna pevec. Gosli so mu bile tu v samoti velikokrat edina tolažba, če se je serce v tugi utopilo holo. Oh, izdihne potem, ko bi imel le eno spruibo, le eno iskrico prepričanja, rje, da me ljubi, da mi je zvesta!

In jame tiho in rahlo prepirati stune in se zamisli globoko. — —

Prepričati, da, prepričati se hočem. tako izusti Ivan naglo in skoči na noge. Gosli vzame pod pazho, in urno koraka proti kaji — — —

Zopet sije luna. In veier pozneje je. Ja, dej za Pustim gradom gre pociasi in zani, spleno mož v dolgem, črnihuti enakemu plasiu, na glavi klobuk s širocimi kraji in v roci gerčavo palico. Čez rame pa ima o. besene gosli. Pociasi gre proti Pustograskemu vertu, ki je bil za zadnjim delom grada. Pivče do najstarejših vrat, jih lahko, kakor da bi bil, vrak dan pri njih, ovrne in stopi overt. Tu sem zopet po dolgem popotovanji, izletih,

Ne miho, o koliko se je spremenilo v tem
iasu! Tu ta grčda, ki je nar lepsi cvetin
cegojila, je obrasiēna z brezbarvno krogulji,
co; tale klop, kjer sva si pripovedovala o
svoije sanje, je obrasiēna z belim mahom,
in tale lipa, tale lipa, pod katero sva si ju
segla veino ljubezem je preklana: razpusila
jo je strela! — Le ona — ona se ni spreme
nila, le lice je enmalo obledelo in persi se
ji dvigujejo vise. Tako je igrala osoda zoko,
luc tole, in se huj, stokrat huj igrala je
z mano.

Zdaj zasime vejice pri vratih, ki iz gra
da v vert peljajo, in Ana stopi priasi v
vert Roke derzi naskrizem iz persi in
glavo nosi globoko pobeseno. Mirno stopa med
grčdami sinter tje, zelo zamisljena. Zdaj od
terga visnjevo cvetlico, jo suie med persi in
jo miho ogleduje. Tudiho in jo verje na
klo, v terga drugo in jo ogleduje zopret, ka
kor bi bilo v nji nekaj davno izgubljene,
ga najti. Zopret izvihne.

Oh, se me ljubi, izvihne tudi moj x
gostimi, ki jo je nepremakljivo ogledoval.
Kaj je za nizkim germiokom, od kterega
malo oddaljena je stala Ana. Zdaj je car,
veie se enkrat, serce ne tresi se, kodu mir,
no. Tu je dolocivna ura, da bi bila
preina! Prine strune in jamne peti, med
tem ko Ana z gaudenjem in s preslav
nim nemrom trepetaje pred germom sto
ji, in se, kakor bi bila v grma zapeta,

iz mesta premakniti ne more. Pevec poje 99
stahim sladom zdaj trepetaje zdaj moiro
zdaj jokaje, zdaj prosijo, de bi bil omciil ser,
ce nar teso, de bi bil spreobornil ljubo nar
boj nezvesto:

V belom svitu blede lune
V bira pevec tajen strune,
V znak večerni, milo poje
Tozi zvezdam bole svoje.
Tno luna, luna blede
Zga oblaka rjega gleda,
Zdaj oblije svoje struje,
Zdaj prijazno zapre sije.

Pevec lice strune game,
Poje, milo srce rare,
I hudezni čudne glade
Od obupa i od nade,
Kdo, ko se njo poljubil,
Tni, ko jo se srce ljubil, —
Zadrijic prekriho zastoič:
Brece m, oso da noč! =

Salza mu oko zalije,
Mu na lici sledem sije,
Kot u jutranji naravi
Rosa lesheta na travi.
Milo strune ^{kmalo} zdaj dorijo,
Kmalo divje zaversijo,
Milo pevec kmalo joka,
Kmalo divje tozi, stoka.

Zadržijo jamne govoriti
 Sami ga sebe tolažiti;
 Tče ljuba, uprasa sebe,
 Kakor pred se ljubi sebe? —
 Serce bij le, pa ne postaj
 Zvedilo boš v prehodnjinoi,
 Ali ljuba ti se zvesta,
 Al je drugemu nevesta?

Devca srce upo unarne,
 Vono gosti zopet v zarne
 T hite, proti gradu svoje,
 Strune obere in zapoje:

Dolgo stokal
 Sim in jokal,
 V glase mite
 Strune obiral,
 V zvezde jasne
 Se oziral,
 Kot bi bile
 One same,
 Ki v nesreči
 Ino sreči
 Svetje narne
 Zmir enake
 Zmiraj krasne,
 Kot pred leti
 So svetile.

Ko se gore
 V glatji gore

99

Zablišijs,
Jamem peti,
In prepjevam
Dan za dnem,
De rosijo
Se hvade,
De gapa de
Solnce žarno.

Stane glasi
Pa žalvanje,
Petje moje
Zdihovanje;
Zdihovanje
Jok žalovanja.

Kdo odpravi
Ali ozdravi
Bolecine
Ali srca?
Kdaj nek mine
Tok solza? —

Tebi znane
So zdravila
Moje rane
Tebi le,
Ti ravnala
Si srce!

Draga, ljuba,
Ti se sveta

Je obljuba
 Meri dana?
 Ki je sveta
 Ana?! Ana?!

Juan! Juan! zakriči Ana in skoči na,
 kor brez uma tje, kjer je pel predobroga,
 ni glas. In Juan, v veselje nezrekljivo
 vtopljen, verže klobuk na stran, spusti
 gosli in tu se ležita serce na sercu, licna
 licu in — stoji pero in ne skušaj popisati,
 vati, kar popisati ne moreš: —

Dolgo sta si ležala v sladkem zametku
 nju na persih in le besede: Juan! Ana!
 ste se aule iz njunih ust. Zadnjič se iz
 terga iz njene objeme in za roke jo prim,
 si ji gleda milo v oči.

Oh kako čuden si Juan, reče Ana, kiga
 je z začudenjem ogledovala, kje si ven,
 der hodil vesias, kar si sel od mene, a
 ti se ti je dobro godilo, si kaj mislil na,
 me Juan! povej mi resnico, ali si glo
 mislil name, Juan? Kajne de si mislil,
 saj berem vse v tvojih oči. Oh ko bi
 vedil Juan, koliko sim jaz terpela, ta čas
 ko te ni bilo, oh koliko solza sim predla
 zate. In resnica me ni hotla zapustiti.
 Lej, pred enim tednom prišelja si mi
 oce mladenci in mi zapovedali, ga
 ljubiti, Juan, ljubiti ga so mi zapove,
 dali in mi rekli, de bova v kratkem
 moj in žena. Oh, Juan, serce mi je

101

počiti hotlo. Pres de je lep, znabiti tudi
dober in hraber mladenič, ali dokler
imam tebe Jan v svojem srcu, ga ne
morem ljubiti, ko bi bil lepsi, kot vsi
mladeniči celega sveta. Ozdaj, zdaj, ko
imam tebe zopet, o zdaj naj beži, jut
ga ne pogledam več!

Tak ti si zaročena, Ana, vpraša Jan,
čigar veselje se je nagloma v žalost spre-
menilo.

Nisim se njegova žena, reče Ana, tu
di z popesanimi očmi, pa čese ne spre-
meni, bom kmalo nar nesrečnisi
stvar na zemlji.

Ali misliš dati roko, reče Jan s po-
gledom, ki ji gre v dno srca.

Oh, če bom mogla, odgovori Ana.

Ali bi sta z mano? vpraša čez nekaj
časa Jan.

Ko bi prepustili, oče reče Ana sra,
možljivo.

Tu če bi me prepustili? vpraša Jan.
Ana molči. — Na njen pogled pravijo
zadosti glasno: „Kamur hoješ, ljubika,
mur hoješ!“

Kar se odpro vrätne vrata, in na-
tanjko krog sebe pogledovaje gre mlade-
nec po verhu.

Tu je že, reče Ana, in spusti Janove
roke. Gotovo je slisal tvoje petje. Oh
Jan, zdaj bos mogel iti.

O Bogom, draga! v kratkem sinjo,

102

pel tukaj, pa drugače. Ana ne vtrasi se me. — Tako rekši jo gorice objame in stopi tiho skozi vrata, skozi ktere je prišel, in gre počasi, kakor moj, ki ga stare leta te, zijo, po griču.

Kdo je to, draga gospodična, vpraša mladenec in gleda za Lanom, ki je tako mirno prepeval.

Star pevec, gospod, ki se s pretjemzi, vez sluzi, odgovori Ana.

Pa vi ste zelo ginjeni, gospodična, ali vam je tako milo na serce pel?

Milo je pel, milo, reče Ana.

Gospodična, reče uni, tu je že preblag dno, v gradu vas čakajo, draga. Bili si z mano?

Ana mu poda brez besedice roko, in gre tiho, zamisljena na njegovi roci v grad.

Op
Romaryi

(Sp. Bril)

N-----ov trebuk sikhajoci.

1.
Kdor bi hotel tebe objeti
Mogel tisu rok bi imeti.

2.
Prejna blimp Pelona biza valil
Kot voj trebusček mali bi obalil.

Jihotapec.

(Novela. Sp. Mandelc.)

VII.

Ljudni občutki so rojili ^{in pogoji} Ivana, ne in grofa. Ivan, vidši nevarnost v kateri je Ana, iskozi ktero bi jo zmalga vselej zgubiti, misli indre misli vsotjem sercu. Misli na zvičaj, na ponižne prošnje, na silo, da bi Anro dobilj rok starega starega serdovratnega, iz objerne mladega berkolina. In kar se mu ravno zdaj dobro, krasno zdi, zaverje v drugi minuti in preteie ura in zopet preteie in sklepa se le ni.

Ana je bila vsa drugačij po tistem dnevu; o začetku je bila sicer zamisljena, pa kmalo se je serce nekoliko radosti odverlo, ko zampala je v Anro, bolj pa se v Ivana. Njegove skrivenostine, z milim, no njenih mislih veliko, veliko pomen, živem pogledem sprembe ne besede: „Ali bi sta z mano?“ in poslednji: „Kmalo me zopet vidiš, ne vstrasi se me! je vedno dorijo na uho.“ Priselbo, saj se obljubil, je rekla večkrat gredé v visoke sobe, „Da pda?“ izdihne potem in pogleda po daljini, ktera pot bo par gazejenega v njeno objerno prišeljalala. Nekoliko časa je potem nepremakljivo stala, i slednji z besedami: „Saj mi je obljubil“ potolazena in vesela

odšla. —

109.

Staremu grofju se tudi udrno po glavi slo. Enkrat je mu je bilo že skoraj žal bilo, da se Ivana Ki ga je ho- priji vendar zelo ljubil, tako ga do od- protil; pa kmalo častna želja porri- slike vse spodirnila. „Saj ni blagoro- den.“ Ko je pa Ana dan za dnem bolj žalovala, je hotel s tem porra- gati, da ji je prispeljal, moza po soaji volji. Pa Ana se ni zanj zmenila in to je grofa gopet razkarilo. Posebno pa je grofu po glavi rojilo, kdo bi bil nek umi, ki ga je otel iz rojarskih koermyrjev. Trog in trog je bil vsej- masal, pa nitne mu ni mogel se- ga razjasniti. Vrebo je pre malo zarupal, da bi bil vezel, Bog mu je kakšni legion angeljev na pomoč postal, vojakov v okolici ni bilo, ni kmetje sarni so zagotovoljali, da njih nobeden od člega rojota ni mu- vice vedil. Rad bi ga bil poznal, so rajše v svojem gradu ga sprejeli in se mu zahvalil za pomoč ki mu jo je podelil v umi strasni uri. —

Bilo je pet dni preteklo. Kar pri- jezdi gospod v zabi viteški obleki na črnem konju v grad. Ana in ženin sta bila, ravno v zgornji sobi in sta gledala v daljino, od koder se plusec jezdit. Jdaj pase je skoraj za

govi, na kterem je bil grad, ker cesta je od strane v grad preljala. Na enkrat se prikaze na dvorišču. Konja ustavi in pogleda po oknih. Karja pazi stro, roko na srce položi se rahlo posmeja in proklame — in stro ga sprožna, in pade z glasnim krikom gnab na stol. Premitku pristoi skerbni ženin, jo vzdigne, in propra sije s tako silo po vzroku te prigodbe, da Ana ne more drugače, kakor utro, no laž skovati, da se resi iz teh nadlog.

„Oh gospod muresič, ste bili stesni, da niste vidili strašne nevarnosti v kteri je bil jezdec, kose mu je konj tako plasn, na zadnje noge postavlil in ga stosej na terdo kamnne verget.

Hem, hem seie pomislivo ženin, nisim vidil, gotoore, gnabiti sim preveč zamaknjen v vase bele lica gledal?

Priligravco! zaverne Ana neje, voljna, in gre od okna. —

Bil je Fran četvrti jezdec. Livi, bestim, rivenom je hotel skusiti, stro si pridobiti. Malo je suer od te zvičajie upal, ker je Ana imela že izvoljenega moža; pa mislil je, da ho saj zopet k Ani priti, in se bi se voljen ne bil, ji oznariti, nalah, ko vže svoje narčerte. Gre k grofu

in prositi, če more tukaj nekoliko III
dri ostati, če bi potem^{na} svoj dom se
prodal; tukajⁱⁿ namreč, pristavi ima
jo emi prijatli proki, s katerimi bi
rad skupaj v svojo domacijo sel. Grof
je prišel po tako visokem gostu,
ga pelje v najlepšo stano.

Če sin bil zadnji tu, pravi Juan
po mnogih pogovorih, je pa šlo em,
malo v Kolobar?

Kako menite to? vpraša grof za,
čuden če bi bil ta pitrec že kdaj svoj
njegovo steno bil.

Memm, če se vender se spomnite
unega torka, ne smehlja se Juan,
pa se ve, kakrat sin bil ves drugač.

Saj vi ste tudi blagorodni možja,
klic grof in ga hoče objeti, ki ste me
resili iz rabeljskih vezi? Hvala Bogu
če ste tukaj, če poznam svojega osvob.
boditelja. Jdaj, morate pa tu ostati, go,
spod do zmirvanja moje hčerke, ki
je bomo obhajali o štrnastih dneh.
Saj boste ostali gospod, ali mar ne?

Bom vidil, bom vidil, odgovori Juan,
čegar srce je neka bolest zgrabila, če
mi pripustil čas.

Oh! Vi me boste zelo razgalili go,
spod, ako ne ostanete; moja Ana Vas
bo gotovo tudi viditi hotla, saj ste
tudi rijo v uni strašni mi resili

Grof pelje Jana k Anji in k Al,

112 fenzu tako je bilo ženskim imen. Koliko se je ^{možla} trudila Ana, da je zakrila svoje občutke; le težko se je krovko deržala. Če si je pa hitro razložil, da je vsa, možnosti, namreč, ali bolje iz hvaležno sti, tako govijena, le tako pa Alfong. Ni mu se je že čudno zdelo, kako je Anafin, vi pogled viteza garril, kako ji gozdaj vsak pogled do serca, s katerim živim jo. Zelenjorn se ov od strane po njem opira, kadar so njegove oči v gozda, ali kam drugam obrnjene. Lyubegg je zatorej je hotel se tega prepričati, kar ga je motilo, sklenil je, vsako njeno stopinjo na tarjko paziti.

Prvi, drugi, tretji dan bil je Ivan bil je popolnoma neobčutljiv za Anu, ali bolje, si je prizadeval, neobčutljivega se delati, da bi vsak smu do svojih načrtov v Alfongu, ki se monti, di in ravno varen, dozdeval, vnicil. Le skrivaj je včasih Anu pogledal, le skrivaj je njene bele rouce stisnil. Tretji dan, ko gredo popoldne vsi na vert posepta Ivan hitro pa razum, ljiva Anina ruka: „Dovej svo zoo, nerju v vertu! Meni je, da nobeden ni videl, ali videl. Alfongu ni mislo, kakor sohol je misel oči po vsih straneh, in besede, ki jih ni stisal, si je misliti, mogel. —

Stravilo se je, ko Ivan na vert pride.

Kmalo za njim prihiti Ana tiho na vrh, 113
in mu pade na prsi. Oh Ivan! izdihne jokaje, zdaj
si se sam prepirical, kako da je!

Dolgo ji gleda Ivan v objokani, obledeni obraz, dol-
go ne najde besede.

Mi ne veš nobene pomoči, vpraša dalje Ana?

Pomoč, zaverne Ivan klaverno, je tukaj težka, ti
očim vem za to, da se poroki ustavis, in jo tako
dolgo odlašas, kar ti je mogoče. Večkrat čes sam to
storil, kar bi mi sami storili ne bili mogli.

Kaj pa vendar misliš, vpraša Ana, Da bo, če bi ta
čas prešel; oče bodo le videli in kaj hočem jaz stori-
ti?

Kar jaz mislim, ti se ne morem povedati, pa če
tega plujega petelina pri očetu ne spodrinem, in če
ga na nobeno vižo iz grada ne spravim, potlej —

Ha! ha! ha! se začneš sbravno krohotanje izza
germa, kjer sta Ivan in Ana stala, bomo videli, kaj
ti gospodeti. Tudi bo poprej iz grada, bomo videli, ha!
ha! ha!

V temi besedami skopi izza germa visoka postava,
in gre smejaše se in zamočevaje na ljubo se iziraje, sko-
zi vrhne vrata. —

Nebeška mati! zakriči Ana, Alfons je, vse je sli,
dal. Ivan beži, lepo te prosim, Ivan beži.

Bežati? reče počasi Ivan — Da, zdaj storim sto,
pinjo, katera meni in tebi ali srečo ali pa nesrečo
prinese. Tukaj oxemi list, pa ga ne odpri pred, da jaz
iz grada pridem, in stori, kar ti list pove. In kdaj,
ljuba, bodi zdrava, ne žaluj! s kratkim bo drugič.

Tako reši jo gorče objame, se hitro izterga iz nje,
nikoli in hili za Alfonzom, med tem ko Ana stoji,

114 na noč ploj pade in mile solze loči.

Fro Juan v grofovo sobo stopi, vidi Alfonza, ki grofa pripoveduje, kar vidil, in grofa, na čigar oba, za ste jera in začudenje se verstile. Fro Juanha vogle, da, stopi hitro na noge, in ga pozdravi positi besne, jaje:

Tatko, gospod, tatko?

En Alfonz ga zamčljivo od nog do glave meri.

Dragi gospod! reče Juan, Vi veste, kar je, in morebiti še več kakor pa je. Zato Vas zdaj v praktičim poprašam, ali mi daste svojo hčerko, ali ne? V teh dneh, kar sim buhaj, mi je razbila serce in njeno ljudi zamegori. Mo, je premoženje je tatko, da bi se ga vojvoda hči sramo, vati ne mogla. Če se Vam ne smili vaša lastna hčer, ka, če Vam je ljuba njena sreča in mir mojega življe, nje, ne bodite terdi ne odrecite mi njene roke?

Hem, hem, reče grof, ta je jako čudno, gospod, vaše serce se malo prehitro vname, in morebiti, le morebiti, brez kamere, tudi kmalo vgasne?

Zdaj mi časa za šale, reče vojvoda Juan.

Mi je prav žal, gospod, prav žal, jaz sim Vam veliko dolžan, vi ste mi redili premoženje, morebiti tudi živ, ljenje. Kar poželite, Vam denar, zlata, srebra, in kar k to, čete, ali tega, kar zdaj poželite, tega ne morem storiti. Temu gospodu je Ana objubljena in - besede prelomi, si ne morem.

En jaz buhaj ostati ne morem, reče Juan hitro. Z Bogom! gospod grof! Zdravi! ljubljence neveste!

Tatko reče Juan z zamčljivim pogledom na Alfonz, za, se potrlone gospodu in gre hitro po stopnicah na dvorišče. Tu zasedla konja in gre pa ne hitro am n pati prav počasi, kakor bi se nič zgodilo ne bilo, iz

grada.

Ha! ha! ha! se smeja Alfonz, ki z začudenim
grofom za njim gleda, kdo je pred iz grada? Kdo? Zdaj
ji že smeš povedati, kar misliš, in Ana ti se že smeš
ustavljati, v tveh dneh, Ana, ti je zabi gumpac iz
mišli in v štirinajstih dneh si moja, in potem ha! ha!
ha! potem smeš zopet priti, če hočeš v terno skozi
vrata jo nazaj potlačiti.

Alfonz, reče grof, Vi se smejate, pa verjemite mi,
na tem je več, karor se pa kaže.

Več? zarpije Alfonz, še bolj se smeja, morde to, de
gre ju doline, karor bi mu bili stopnjati slame odzad
ozgali?

Alfonz! Alfonz! znga grof, vi ste še malo prebiti
sami.

Pa dosti stisšen, ravne umi hitro in hiti navrh,
kjer je poprej Ana, karor mu je verce reklo, nezvesto An
no jmilil.

Na zbiranje.

(Sp. Jurno.)

Na boga se zgabi Daj i klaki;
Kaj t' plačilo da ti cekov mali,
Porro se kar doktor bo učil,
Zidaj, karro, zakaj si kri prelil:
Daj se v bojih klaki za cesarja,
Vsak dan da dvojčeo ti denarja,
I če boš za vekomaj raspal,
V slami te bo pokopali dal:
Bij se za pravost, za demovino,
Prišel ne boš v raj, ne groba tmino,

124. Kom žvižgal. Sim se hotel uoknebi, pa sim ga z ruto na
sta zbil!

O ne govorite tako lakomnoleno, zdaj sem, da ne poz,
nate prave cene živalice. O miserere - -

Zdaj sim vidil, da sim se gospodu nekoliko zomel,
vil, da bi bil todaj to popravit, sim se z njim vred, kot
očiten grešnik na sta vergel, in stavim, da ova dalj kot
eno ura med vednim' izobčleji' istkala, pa mi bilo ne sl,
ha ne dnha od keberčka.

Ker so me že kolena bolele, sim se skruvil z zvija,
čo gospodu gospodu zopet prikupiti. Na mizi je kiza,
le več umih splošnih drehtobčičkov. Ker sim vedil, da
ga Inokšepkovski ne bo pornel, sim zmiral enega
stavioj z mize in naenkrat zavpijem: Ga že imam!
ga že imam!

Hitro vskoči Inokšepkovski po francu in pogleda ke,
berčka, ki sim ga o roci' držal. Je že! je že! Zdi ga pa bo,
je skruvile, nate, tu vam dam štaličes.

Spravim zopet keberčka, in ker se je že mrcičlo, se po,
slovim in grem smehljaj po stopnicah.

Sihotajec.

Novela Sp. V. Mandelca)

VII.

Hitro korakala dva moža iz gorja proti Lavi: Juan
in Matiče sta. Nenavaden nasent morata misli v glavi.
Se Matiče, inor zgooren in živ, pravi izgleđ vseh zgo,
vornib, je davnej lih in katror se iz njegovega zadrž,
žanja vidi, v globoke misli vstopljen. Zdaj sta na bel,
gu Lave, katara ruono od poprešnjega držovanja na,

raščena z grozovito močjo sosje valove naprej vali.

Grem in vrela! zavpije nentkrat Ivan, ko do vo-
de prideta, čolna mi!

Ne? poprašaj Šabiče domnovi, da ti bita lepa!
Taj mi je Taj večeraj zagotovil, da bo domes ob desetih
čoln brkaj na bregu, in če ljudi do neba Lava valo,
ve žene.

In zdaj ga vendar mi! reče Ivan; in če ljudi za beg me
pripravil mi?

Vse, zagotovi Šabiče, pa če hočeš Ivan, mis reče
hitro, bo čoln brkaj, stori, katror jaz. S temi besed
dani sleče sili in v kratkim vse obleko. Šer-
no ga Ivan pogleda; serce pravi moras, čoln mora
biti brkaj, kam hočeš sicer pobegniti, tam je pri-
pravljeno vse! Danes je zadnji dan, zdaj se zadnje u-
re!

V trenutku je obet obletka na strani, katror dve
ribi plavata v vodo in po kratkim, toda stranim
bojn v silnimi valovi sta izurna plavarca na umi
strani. Čoln odvečeta in v kratkim je na tem bregu.

Če ko obrata to, korakata vno in zopet hitro na-
zaj proti gradu. Bil je dan, ki bi bil imel zadnji devis,
kega Anna za Ana bita, ker drugi dan bit je za ženi,
vse je nemerjen. Ta, zadnji večer je odšel Ivan za
beg z Ana in je to v umi zadnjim piamu naznamil.
Pač ve je skleda Ana, ko je verdice prebrala, pa čas
jo je predebal. Od nobene strani pomoči, vsa
dan jo je pripeljal bližej večni joci, poroti z člove-
kom, kterega ni nikoli ljubila, temne sovražila
po umi petlenst, in trohotanju, nad nesrečo vob
si dragi serc.

Le en dan! je zdihovala danes, še kmirej se boje.

126 vaje z ljubavnijo do Ivana i z ljubavnijo, ali prav za
prav z dolžnostim do očeta. — Karti, vaje s smert, kot
v njegovo naročje, reče zadnjič serčno v hrbti B očeta se
in kralj ga poljubiti. I ko k njemu stopi, zapet hoče ji
serce pčiti, i pregrešni, čerri se ji zdojo načerti. I pojim
je zopet proo!

Trna, ji reče oče, kaj da se zmiraj žaluješ, glej jutri
si žena nar kraljevega moza. Koliko jih je, ki se veselja
ukale, dobili stacega. Podi torej pametna, ljuba moja
i veselega serca, saj ne greš na temove pota.

Te besede presunejo Ano, kot dvorezen meč, Oče,
dragi oče, se zmore izreči, medtem ko ga poljubi, jaz
moram moliti. Bodite zdravi!

I temi besedami zapusti svojega očeta, hiti v svojo
sobo in se zahtene. Stopi k otmu in nehote izusti
sede, da bi že tu bil! — Povedal ji je v pismu, da ta
večer bo odločil, ta večer naj ga čaka v svoji sobi, za
drugo bo on stebel. I zdaj, kako dolge so ji bile mine,
te, kako počasi je bila grajska ura. Zda i dars enajst,
in še ga ni! Omamljena se vleže na posteljo i zadržem
lje.

Pa ko je bilo enajst, ni bil Ivan deleč od svoje ljube,
Pod gradom sta lažila z šaličkom in postarila do obeh,
ni b vrat. Enajsta ura bila je odmerjeni čas. Tih od
pre Ivan slabe vrata i kmalo sta na dvorišču.

Vah kot grada je bil Ivanu znan, kako tudi Anena
soba i upak je brez težave do njenega otmu priki. Dolgo
deho priobni k zidu, kot maček, se zasuje po nji kvič,
ko, stopi na stesico, ki je bila nad spodnjim otmom
z verca z nožem majhno jamo v zid, stopi vanjo o noč,
skri se naglo kot blisk kvičho zažene in otmu dode,
že. Zda i naprej zledsi ni bilo več lahko, visel je na otm,

nu, ker mu je noga iz jamice ušla i se ne more ne hodi, 127
Bo ne mazaj podolki.

Govorim bog! zajeci z zobom škripuje, Matiče po,
mazaj, če motev!

Uino ve zvonče Matiče po deski hviške, katoda
Juanove noge doseže, Juan mu zdaj stopi na stran, se
malo oddaljene i hviško razšine i orecno na oknopri,
pleza.

Ana! reče Juan slabo na šipo poteknovoši. — Tve
bito. — Ana! reče Juan se enkrat in bolj potekla!

Zdaj skoči Ana na noge, v trenutku je pri oknu, je
odre i visi na Juanovim vratu!

Pliti! minube seká, reče Juan, stopi v sobo, in spni,
sti lestvico skozi okno i prizdigne Ana na okno.

Juan! jecja Ana, se aminej obotavlja se.

Pliti! minube beže! reče Juan, kakor bi bil kamniten
za njeni objem.

I Ana o neznane moči gnana se vpridi po lestvi, ki
jo Juan derži in Matiče je njame v naročje. Juan ne najn
de ne enega kraja, da bi lestvo privezal, a horecno vsa ho
-mestice krog in krog očlata. "kator goti, tatio doli," za
godernja jerno in se vpridi skozi okno, i skoči na stac,
šico nad spodnjim oknom, ki je bila močno viditi. Ču pred
jo je on omajal i zdaj zopet Ana, da je ču zida odstojila.
Tko Juan berdo nanjo skoči, zagrani led i Juan se zver,
ne. Ali ti oreci bil je spodej Matiče, ki ga njame in obor,
je padca na kamnijo, ki bi bil zval smerten bit!

Jezus! Marije! zavpije Ana in se s horej zverne nam
glega straha.

Repaje! Matje! na pomoč! na pomoč! se zubiši na,
enkrat iz raznih rok v spodnji sobi, kjer je hudi zopet
ljudi prevarnil.

U Lavi, K Lavi Kličč Matiče.

18. Žliti, minule dero! klič' Ivan in klič' Ana, ki je straha
osa kerda.

Blisti in vrela zarži Matiče in vzdigne Ana. Ivan zama,
no! Oniše me šparaj!

Č' kot veter jo pomede z Ana na ramah skozi vrata in č',
van za njim, svojo puško v roci in Matičekovo na rami.

Hojte! se zašliši straden glas, ko prispeta ravno do Sa,
ve. Prepadeno Ana v čoln, vesle v roke, čoln od kraja, v
onim trenutku!

Hojte pošasti! zagromi zopet straden glas.

Oh Alfonz! zaklič' Ana i pače znati. V ob erim počijo
tri puške i dve krogli zazvižgato v kraj čolna i ga odholje,
da Ros.

Ana! Ana! Ana! vpije grof, ki pridrija za unimi. Grof
namreč, ko je hrup v gradu začul, je hitel v Anino sobo i jo
ngleda prazno. Kot razkaden ris plame iz grada i z vpiljem
Ana! za unimi dirja, kimso vediti, da ga Ana strelejo?

Ki hudiča slabo, zagromi Matiče i vstrel i tropo i popade zopet
veslo. Moja roka! zasvoče grof i se vstrel, ker krogla mu je
razdrobila levico. Č' v slabo! zavpijejo štirje i dve krogli za,
zvižgato v čoln i ena Matičetu v oerce, da omahne. Ker ne
dime več, i čoln se preserne. Ana! Ana! zavpije grof, zav,
pije Ivan, i ta spusti veslo i puško i ^{Ano} zagrabl. Grof pa
kot lev, pozabivši rano, plame v razuzdane valove, stojheč,
ko rešit! Zastojj, plavati mu je bilo nemogoče.

V sredi Save pa se je bojeval Ivan v svojo zadnjo močjo.
Do smerki zdelan, je bil Ana, ko se je čoln prevrnil, zgrabil,
jo rešiti, pa ^{je} nemogoče. Se entrat se pokazeta na vrtu in
- na nekomej skupaj.

Lutega z ljubo, prijalka v prijatkom, sovražnik
i sovražnikom je splenil za vselej Save val!